

Pánové, naładte se preventivně

Každý muž, který se dnes narodí, má asi sedmnáctiprocentní pravděpodobnost, že onemocní rakovinou prostaty. Dobrá zpráva je, že včas zachycený karcinom prostaty je téměř vždy vyléčitelný.

Ta špatná zní – nádor prostaty obvykle roste pomalu a v časných stádiích nezpůsobuje žádné klinické potíže. To znamená, že ne vždy se na jeho zhoubné působení přijde dřív než je pozdě. Až na výjimky totiž muži vyznávají heslo, že lékaři se je třeba zdaleka vyhnout, zvlášt když člověka nic netrápí. Odborníci tuto vlastnost definují diplomaticky, když říkají, že muži nejsou laděni preventivně, čili k lékaři z obav či ze studu dobrovolně nejdu, dokud málem neumírají. Je tedy na manželkách, přítelkyních, matkách a sestrách, aby tam své drahé nasměrovaly a postaraly se o zdraví tak výlučně mužského orgánu jako je prostata.

Nebezpečí nejen pro seniory

Tato mužská pohlavní žláza obepíná počáteční část močové trubice v oblasti nad penisem. Tvoří ji asi padesátka drobných žlázek a dodává 15 až 30 procent objemu tekutiny ejakulátu a zvyšuje životaschopnost spermií, protože jim poskytuje výživu. Prostatická žláza může být postižena zánětem, nezhoubným zbytněním, kterému se odborně říká benigní hyperplazie prostaty, nebo nádorem. Rakovina prostaty je podle statistik z roku 2008 nejčastějším nádorovým onemocněním mužů v České republice, když nepočítáme některé méně rizikové formy nádorů kůže. Jedná se také o třetí nejčastější příčinu úmrtí mužů na zhoubné onemocnění. A dá se očekávat, že stárnutí populace tuto situaci ještě dál zhorší, neboť počet případů onemocnění s věkem stoupá. „Většině pacientů je přes 65 let, ale ohrožení

jsou i mladší muži. Například v roce 2008 onemocnělo přes 700 mužů mladších 60 let," konstatuje prof. MUDr. Marek Babjuk, CSc., přednosta Urologické kliniky pražské Fakultní nemocnice Motol.

Kromě vyššího věku patří k dalším rizikovým faktorům také rasa, protože nejčastější je nádor prostaty u černochoů. Roli hraje genetická dispozice, odhadem 10 % nádorů má dědičný základ, což znamená, že v postižených rodinách onemocní většina mužů. A na vzniku nádoru se může podílet i špatný jídelníček – nepřímý vliv se přisuzuje nadměrné konzumaci živočišných tuků.

Dárek k padesátce – vyšetření

Rakovina prostaty nemívá v počátečních stádiích žádné příznaky. Nádor totiž obvykle začíná růst v zevní části prostaty a močovou trubici nejprve neutiskuje. Když už proroste celý orgán, způsobí nejen problémy s odchodem moči, ale v té se také může objevit krev. Prvním projevem zhoubné choroby ovšem může být až bolest v kostech či zlomenina, protože právě v kostech tvoří rakovina prostaty nejčastěji metastázy.

Nádor, který lékaři zachytí ve stádiu, kdy je ohraničen na prostatu a nepřestoupil její hranice, pravděpodobně začal růst nejméně před deseti lety. Jelikož se na něj ve většině případů přijde koncem šesté dekády života, je dobré o preventivních vyšetřeních uvažovat už kolem padesátých narozenin a v rizikových rodinách i dříve.

Znáte své PSA?

Plošný screening není nikde v Evropě v současné době doporučován, protože studie neprokázaly, že by byl dostatečně efektivní. Muži by se ale sami měli o včasný odhad možného zhoubného bujení v prostatě zajímat. Stačí, když si

preventivní vyšetření domluví se svým praktickým lékařem nebo urologem. „Máme k dispozici jednoduchý test, kterým umíme s poměrně velkou pravděpodobností rakovinu zachytit ještě v době, kdy je omezena pouze na prostatu, a můžeme ji zcela vyléčit,“ říká profesor Babjuk. Jedná se o otestování hladiny prostatického specifického antigenu (PSA) v krvi, která je u pacientů s rakovinou prostaty zvýšená. Zvýšená hladina PSA sama o sobě však ještě rakovinu neznamena, může být způsobena i jinými procesy v prostatě. Proto pacienti s vyšší hodnotou PSA následně absolvují biopsii, která diagnózu buď potvrdí, nebo vyvrátí. Biopsie je odběr malého vzorku tkáně, jenž poté odborník vyšetří pod mikroskopem a posoudí strukturu buněk.

Chemická kastrace jako terapie

U nádoru, který je omezen jen na prostatu, pomůže jeho radikální operační odstranění, druhou možností je ozařování. Jelikož některé nádory prostaty rostou hodně pomalu, lze u starších mužů jejich vývoj v určitých případech pouze sledovat a nezatěžovat operací organismus, který v zralém věku většinou už nějakými dalšími chorobami. U pokročilých nádorů, které ale ještě nevyslaly metastázy, lékaři leckdy volí operaci a po ní další léčbu, například ozařování, případně hormonální terapii nebo kombinaci obojího.

„U nádorů takzvaně generalizovaných, jež už vytvořily metastázy, je první volbou hormonální léčba, která spočívá v tom, že se snažíme zabránit působení mužských pohlavních hormonů na nádorovou tkáň. Rakovina prostaty totiž mužské pohlavní hormony potřebuje ke svému růstu,“ vysvětluje profesor Babjuk. Snížit hladinu testosteronu v organismu pacienta může jednak operační odstranění varlat, ale také takzvané chemická kastrace, která je pro muže mnohem přijatelnější. Tento efekt mají takzvaná LHRH analoga, podávaná injekčně, která dokážou zajistit to, že varlata přestanou produkovat testosteron. Látky, bránící působení pohlavních hormonů na nádor, může pacient užívat i v

tabletách, jejich efekt ale není dostatečný. Pokud selže hormonální léčba, zbývá podání chemoterapie, která má za úkol zpomalit rozvoj onemocnění, především kostních metastáz.

Další informace na webech: www.cus.cz, www.mojeprostatata.cz

Varovná čísla

- V zemích Evropské unie v roce 2011 zaznamenali lékaři 346 000 nových případů karcinomu prostaty.
- Nyní v Evropě žijí více než tři milióny pacientů s touto zhoubnou nemocí.
- V České republice bývá v současné době nemoc nově diagnostikována u více než 5 300 mužů ročně a více než 1 500 pacientů na ni umírá

Článek je převzatý z Týdeníku Květy, č.

13/2013